

Casele țărănești și gospodăriile tradiționale

Lumea satului tradițional, cu ordinea, cu rostul ei, reprezintă termenul de comparație ce ilustrează nevoia intrinsecă a omului modern de a-și coagula existența în jurul unor repere, de a evita haosul modernismului. În acest sens, gospodăriile țărănești tradiționale constituie adevărate "oaze" de liniște și reîntoarcere în trecut, la o viață simplă, dar bazată pe munca de zi cu zi, la un mod de existență lipsit de confortul tehnologiei de vârf, dar mult mai durabil și sănătos. Din acest punct de vedere și din multe alte motive, practicarea **agroturismului** în spațiul analizat poate să se bazeze pe o serie de elemente care sporesc gradul de atractivitate locală și nuanțează formele de turism în acest sens:

- existența caselor țărănești și a gospodăriilor tradiționale încă bine conservate și în număr mare;
- păstrarea a numeroase obiceiuri și tradiții specifice lumii rurale și zonei etnofolclorice;
- oferta diversificată de produse culinare care pot fi valorificate în scop turistic;
- existența unui fond cultural bogat ca rezultat al eterogenității etnice și confesionale (români, maghiari, șvabi);
- dorința de cunoaștere a modului tradițional în care se efectuează anumite lucrări în gospodărie, munci la câmp și deprinderea unor meșteșuguri păstrate peste timp;
- costurile mult mai scăzute pentru un sejur agroturistic, comparativ cu prețurile din stațiunile de lux.

Gospodăriile țărănești din arealul investigat sunt alcătuite din casa de locuit, curtea și anexele gospodărești (grajdul cu șură, fântâna, cotețele, șoprul, gardul și poarta de acces). **Șura cu grajdul** reprezintă o construcție simplă sau complexă, când șura era la mijloc mărginită de grajdul cailor sau al boilor și de grajdul vacilor și vițelilor.

Fig. 69. Casă tradițională șvăbească, construită în anul 1883 (comuna Tiream)

Grajdul tradițional era acoperit cu stuf, în două ape (la fel ca acoperișul caselor) podit pe jos și cu porți groase de lemn, așezate puțin în pantă pentru a se asigura scurgerea. Șura nu avea pod și rămânea deschisă până la acoperiș. În șură se depozitau diverse unelte de lucru, căruța, căzile în care se pun fructele la fermentat.

Fig. 70. Anexe gospodărești tradiționale - șura (comuna Tiream)

Multe dintre grajdurile cu șură aveau în acoperișul din față o deschidere prin care se arunca fânul și otava în podul grajdului, direct din căruța. Uneori în interiorul grajdului era o anexă pentru păsări, dar de cele mai multe ori erau **cotețe** separate pentru păsări, porci, scroafă și purcei.

O construcție nelipsită era și este și în prezent **șoprul**, în care se țineau lemnele de foc și uneltele agricole). **Fântânile** sunt nelipsite în gospodăriile țărănești din spațiul rural profund, majoritatea fiind cu roată, dar există și fântâni cu cumpănă. **Porțile de acces** în

gospodăriei, în cea mai mare parte, astăzi, nu mai păstrează elementele arhitecturale tradiționale din care erau compuse în trecut (doi stâlpi de lemn, acoperiș în două ape, cu ornamente bogate, multe simboluri, mai ales cele solare, cu cercuri, roata cu spițe, alături de motive florale și figuri zoomorfe).

La aceste construcții amintite până acum trebuie să adăugăm *cuptorul pentru pâine*, pe care-l întâlnim destul de des ca și construcție separată, în afara casei sau lipit de casă, după ce sute de ani îl știm făcând parte din interiorul casei țărănești.

Grădina, un alt element important al gospodăriei tradiționale, este așezată în fața sau în partea laterală a camerei în care se locuia; aici se cultivau flori, viță de vie, zarzavaturi, plante medicinale, plante aromatice, etc.

Fig. 71. Grădină tradițională (legume, zarzavaturi și viță de vie)

În spatele casei și a acareturilor se găsesc pomii fructiferi (peri, meri, pruni, nuci, cireși, etc.) și terenurile cultivate cu legume. Tot în grădină se amplasează *stupina*, *staulul pentru oi*, *clăile de fân*. Sectoarele gospodăriei sunt separate prin garduri și gârdulețe, iar accesul se face prin porțițe.

Disfuncții constatate

- numărul insuficient de terenuri amenajate pentru practicarea activităților sportive în zona ștrandurilor și diversitatea funcțională scăzută a acestora (teren de minifotbal, teren de volei pe nisip și teren de fotbal pe gazon artificial). Se propune extinderea amenajării unui *teren de sport multifuncțional* (tenis, baschet, minigolf, badminton, pistă asfaltată pentru role ș.a.) pe spațiile libere din proximitate;
- dacă în marile orașe ale țării există modalități diverse de petrecere a timpului liber: cinematografe, baruri, cluburi, săli și terenuri de sport, discotecă, cazinouri, oferte

pentru excursii la obiective din zonă, în orașele mai mici sau stațiunile turistice, aceste servicii se regăsesc doar parțial. Ofertă restrânsă pentru activitățile de divertisment este un punct slab, care odată eliminat va dezvolta mai ales industriile conexe, asigurând o echipare teritorială optimă sub aspect turistic.

- potențialul turistic natural al teritoriului este peste nivelul actual de valorificare, constituind „filonul de valoare” pentru dezvoltarea viitoare, între acestea situându-se, pe prim plan, ***bogăția resurselor termomineral-balneare***. *Rezervele existente* și trecerea de la activitatea sezonieră, la o activitate pe întreg parcursul anului oferă agenților economici din turism posibilitatea dezvoltării, în condiții de eficiență și profitabilitate a activității în acest domeniu;
- *valorificarea insuficientă a resurselor de ape termominerale* (existența stratelor acvifere cu apă termală cu proprietăți curative a fost identificată în foraje executate la diferite adâncimi și în localitățile: Santău, Căpleni, Pișcolt, Petrești (în 2 foraje, la o adâncime de 1.501 m), Ady Endre, Ghenci și Foieni;
- lipsa unui punct farmaceutic în interiorul bazei curative a ștrandului termal Tășnad;
- în zona ștrandului nu există suficiente spații de parcare amenajate, trotuare și alei;
- existența unor terenuri de joacă pentru copii subdimensionate, echipate necorespunzător și amplasate inadecvat (între locuințele colective);
- nivelul redus al parcurilor de recreere la nivelul majorității localităților care au rang de comună. Se impune amenajarea unor spații cu destinație de parc și extinderea suprafeței scuarurilor și aleilor de promenadă, alături de redimensionarea și pavarea tortuarelor;
- slaba valorificare a lacurilor antropice (iazuri, heleștee, bălți) în oferta obiectivelor cu potențial agroturistic;
- în sectorul Câmpiei Voivozi - Urziceni și Culoarul Ierului activitatea antropică exercitată asupra genofondului, din rațiuni de valorificare a *resurselor naturale* a determinat creșterea în timp a *coeficientului de vulnerabilitate* al componentei naturale datorită defrișărilor, asanărilor, îndiguirilor, extinderii suprafețelor agricole și a nivelării dunelor de nisip;
- *modificarea compoziției covorului vegetal al nisipurilor* a determinat restrângerea arealul speciilor spontane din Câmpia Voivozi-Urziceni (mai ales a celor acvatic);
- *restrângerea suprafețelor forestiere* și degradarea progresivă a structurii acestora;

- tendința de modificare în structura faunistică și de a urma un *proces de succesiune spre biotopurile aride*, precum și spre *reducerea simțitoare a biodiversității* (Câmpia Ecedea, Câmpia Crasnei, Culoarul Ierului);
- *degradarea învelișului vegetal*, destructurarea lanțurilor trofice și apariția suprafețelor lipsite de vegetație în urma practicării unui pășunat irațional (Câmpia Pirului, Câmpia Săcășeni, Câmpia Voivozi-Urziceni);
- *diminuarea locală a biodiversității prin braconaj și recoltare neautorizată a speciilor* din flora și fauna sălbatică în vederea comercializării sau prelucrării industriale;
- turismul necontrolat și pescuitul sportiv contribuie la poluarea mediului și distrugerea vegetației în zonele de campare;
- *declinul ornitofaunei datorat asanării habitatelor acvatice* din Culoarul Ierului și Câmpia Ecedea (diminuarea speciilor ca efect al transformărilor peisagistice: distrugerea habitatelor favorabile și a refugiilor pentru păsările migratoare);
- *dezvoltarea elementelor floristice și faunistice ruderales ca urmare a presiunii antropice* induse prin lucrări de asanare, extinderea șoselelor, drumurilor, terasamentelor de cale ferată și a terenurilor băătorite, precum și prin depozitarea neconformă a gunoaielor și deșeurilor.
- *regresie a speciilor stagnofile de pești* în urma desecării bălților (linul, plătica, caracuda, ghiborțul – nu au mai fost semnalate aproape deloc în ihtiofauna Ierului, după asanările din ultimele decenii);
- *modificări ale ihtiofaunei* determinate de lucrările de canalizare, rectificare și îngustare a albiilor, precum și datorită prelevării unor cantități mari de apă pentru așezările umane, fermele zootehnice și iazurile piscicole (bazinul hidrografic al Ierului și cursul inferior al Crasnei);
- *creșterea frecvenței speciilor reofile*, datorită accelerării cursului apei în canalul principal al Ierului și apariția unor elemente reofile noi (cleanul mic, porcușorul de nisip);
- slaba conservare și valorificare agroturistică a pivnițelor vechi, beciurilor și cramelor existente în comunele cu tradiție în cultivarea viței de vie.